

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/183/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4217220501
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ingrid Radošická Vallová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4217220501.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, v spore žalobkyne: J. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom X., F. X/XX, zastúpená Advokátskou kanceláriou Boldiz Law Firm s. r. o., so sídlom Nové Zámky, Kukučínova 8, IČO: 50 511 998, proti žalovanému: D. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom O., F. XX, o zaplatenie 1.300 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo dňa 9. mája 2019 č. k. 13C/79/2017-111 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie m e n í tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyňi sumu 1.300 eur s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.300 eur od 01. 08. 2017 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalobkyňa má nárok voči žalovanému na náhradu trov konania v rozsahu 92,6%.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu o zaplatenie sumy 1.300 eur s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.300 eur od 01. 08. 2017 do zaplatenia zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na článok 8 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 150 ods. 1, § 216 ods. 1, § 140 ods. 2, § 220 ods. 2 CSP, ako aj vykonaným dokazovaním.

1.1. V prejednávanej veci žalobkyňa v podanej žalobe, ale aj v odvolaní proti prvému rozsudku tvrdila, že so žalovaným uzatvorila ústnu zmluvu o pôžičke v súlade s ust. § 657 Občianskeho zákonníka, na základe ktorej zaslala žalovanému v dňoch 12. 02. 2016, 22. 06. 2016 a 26. 02. 2016 sumy v úhrnnej výške 1.300 eur, zaplatenia ktorých sa po čiastočnom zastavení konania odvolacím súdom v dôsledku späťvzatia žaloby v rozsahu 50 eur domáhala voči žalovanému. Z uvedeného je bez akejkoľvek pochybnosti zrejmé, že žalobkyňa nepochybne skutkovo vymedzila uplatnený nárok v žalobe, ako aj vo svojom odvolaní ako nárok z pôžičky v zmysle ust. § 657 OZ. Už v poradí v prvom rozsudku súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno preukázania ústne uzatvorenej zmluvy o pôžičke. Tento názor bol správny aj podľa názoru odvolacieho súdu (bod 15. uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 9Co/289/2018-89 zo 14. 03. 2019).

1.2. Ustanovenie § 140 CSP upravuje legálnu definíciu zmeny žaloby, pričom o zmenu žaloby v zmysle uvedeného ustanovenia ide vtedy, ak žaloba požaduje stále rovnaké plnenie, ale z iného skutkového základu veci (skutkového deja), než ako vymedzil predmet konania v žalobe. Z uvedeného je zrejmé, že podstatne iné skutkové vymedzenie nároku v súdnom konaní je zmenou žaloby. Žalobkyňa v priebehu konania nenavrhol zmenu žaloby, ale zotrvala na skutkovom vymedzení uplatneného nároku titulom plnenia v prospech žalovaného na základe ústne uzatvorenej zmluvy o pôžičke so žalovaným s tým,

že z dôvodu, že oba sudy (súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd) konštatovali, že zmluva o pôžičke medzi stranami sporu uzatvorená nebola, domáhala sa od žalovaného plnenia titulom bezdôvodného obohatenia. Keďže žalobkyňa nepodala návrh na zmenu žaloby v zmysle § 140 CSP, súd rozhodol o jej nároku tak, ako bol nepochybne skutkovo vymedzený v žalobe, a teda ako nároku z tvrdenej zmluvy o pôžičke. Žalobkyňa pre prípadné uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia ani neuviedla také (nové) skutkové okolnosti, na základe ktorých by bolo možné vyvodiť, o čom má súd rozhodovať s výnimkou rozsahu požadovaného plnenia vo výške 1.300 eur s príslušenstvom. Žalobkyňa totiž pre prípadný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia neopísala rozhodujúce skutočnosti v zmysle § 132 ods. 1 CSP tak, aby bolo zrejmé, či sa domáha vydania bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, resp. plnením z neplatného právneho úkonu, resp. plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, resp. išlo o majetkový prospech žalovaného z nepoctivých zdrojov, keď len tieto skutočnosti sú v zmysle § 451 ods. 2 bezdôvodným obohatením.

1.3. Súd je predmetom sporu, teda skutkovým základom uplatneného nároku - rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami uvedenými v žalobe viazaný. Súd si nemôže, oproti v žalobe tvrdenému skutkovému stavu, prispôbovať výsledok dokazovania v prospech žalobkyne. Žalobkyňa si v danom prípade nepochybne uplatňovala voči žalovanému zmluvný nárok na zaplatenie sumy 1.300 eur s príslušenstvom z tvrdenej zmluvy o pôžičke, kým nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je zmluvným nárokom, má nepochybne iný skutkový základ. Preto pre úspech prípadného nároku žalobkyne na zaplatenie totožnej sumy s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia je v danej veci nevyhnutné podať návrh na zmenu žaloby v dôsledku zmeny skutkových tvrdení žalobkyňou tak, aby si žalovaný mohol k zmenenej žalobe uplatniť prostriedky procesnej obrany. K tomu však v danom prípade nedošlo, a preto nie je dôvodné posudzovanie žalobkyňou uplatňovaného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Keby aj k návrhu na zmenu žaloby v danom prípade došlo, súd by vzhľadom na sudcovskú koncentráciu konania podľa § 153 CSP túto ani nepripustil.

1.4. Na preukázanie tvrdenej skutočnosti o ústnom uzatvorení zmluvy o pôžičke žalobkyňa predložila doklady Western Union o jednostrannej komunikácii cez aplikáciu Messenger. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že z jej strany išlo o plnenie žalovanému titulom ústne uzatvorenej zmluvy o pôžičke v prospech žalovaného, ktorej existenciu žalovaný poprel a ponúkol vlastné tvrdenie k charakteru plnenia žalobkyne, súd, konajúc o nároku žalobkyne, tento posudzoval v zmysle skutkových tvrdení uvedených v žalobe príslušnou právnou normou, ktorou je § 657 OZ, najmä keď žalobkyňa v žalobe netvrdila, že žalovanému plnila bez právneho dôvodu, resp. plnila z neplatného právneho úkonu. Žalobkyňa ani nenavrhol zmenu žaloby v dôsledku podstatnej zmeny alebo doplnenia rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe (§ 140 ods. 2 CSP). Žalobkyňa tak nepreukázala existenciu dohody strán sporu k pôžičke o jej výške, o jej dočasnosti, so záväzkom žalovaného vrátiť. Neuniesla tak dôkazné bremeno o preukázaní pôžičky v prospech žalovaného. Z uvedeného dôvodu nebolo povinnosťou žalovaného preukázať opak nepreukázaného tvrdenia žalobkyne, keď v takomto prípade neplatí zásada prenesenia dôkazného bremena na žalovaného. Vzhľadom na to, že žalobkyňa nepreukázala uzavretie zmluvy o pôžičke so žalovaným, logicky pri nezmenených skutkových tvrdeniach nepreukázala, že ňou v prospech žalovaného poukazované finančné prostriedky v úhrnnej výške 1.300 eur boli poskytnutím tvrdenej pôžičky (obdobne uznesenie NS SR z 28. 02. 2019 sp. zn. 6Cdo 5/2018). Z vyššie uvedených dôvodov súd žalobu v celom rozsahu zamietol, keď tvrdený nárok žalobkyne z ústne uzatvorenej zmluvy o pôžičke súd nemal preukázaný.

1.5. O náhrade trov celého konania rozhodol s poukazom na § 262 ods. 1 CSP, § 255 ods. 1 CSP a § 396 ods. 3 CSP tak, že v konaní procesne úspešnému žalovanému nepriznal náhradu trov konania, keďže zo spisu nevyplýva, že by mu nejaké trovy konania v zmysle § 251 CSP vznikli.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla v zákonnej lehote odvolaním žalobkyňa, ktorá sa domáhala jeho zmeny a vyhovenia podanej žalobe tak, že žalovaný bude povinný zaplatiť jej (žalobkyňi) sumu 1.300 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne od 01. 08. 2017 do zaplatenia, ako aj náhradu trov konania v rozsahu 100%. Namietal, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP).

2.1. Uviedla, že v konaní bolo nesporne preukázané, že troma platbami prostredníctvom Western Union zo dňa 12. 02. 2016, 22. 02. 2016 a 26. 02. 2016 došlo k finančnému plneniu v prospech

žalovaného v celkovej sume 1.300 eur. Tieto skutočnosti nerozporuje ani samotný žalovaný. Nakoľko nepreukázala v konaní relevantný právny dôvod poskytnutia tejto sumy z titulu uzatvorenej zmluvy o pôžičke, prvoinštančný súd sa mal zaoberať tou skutočnosťou, či na strane žalovaného nevzniklo bezdôvodné obohatenie, nakoľko je tu iný dôvod, na ktorý poukázala a navrhla aj rozhodnúť, pričom v konaní uvádzala, že pokiaľ bude mať konajúci (prvoinštančný) súd za to, že nedošlo k platne dojednanej zmluve o pôžičke, navrhuje posúdiť daný vzťah ako bezdôvodné obohatenie. Poukázala na bod 18. odôvodnenia uznesenia KS v Nitre, ktorým bol zrušený prvý rozsudok prvoinštančného súdu a vrátená mu vec na ďalšie konanie a v zmysle ktorého: "...povinnosťou súdu prvej inštancie bude opätovne posúdiť uplatňovaný nárok žalobkyne a tento podriaďiť podľa hmotno-právnej normy upravujúcej nárok z titulu vydania bezdôvodného obohatenia." Napriek tejto skutočnosti a jej návrhu na pojednávaní dňa 09. 05. 2019 súd prvej inštancie uplatňovaný nárok neposúdil titulom bezdôvodného obohatenia, pričom prvoinštančný súd sa nestotožnil s jej názorom a s názorom KS v Nitre, že zmena právnej kvalifikácie nie je zmenou žaloby v zmysle § 140 CSP. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 25 Cdo 643/2000 zo dňa 23. 01. 2002, ako aj na rozhodnutie NS ČR zo dňa 11. 12. 2009 pod sp. zn. 21 Cdo 4520/2007, v zmysle ktorého súd dospel k záveru: „Ak je žalobou uplatnený nárok na peňažné plnenie vychádzajúci zo skutkových tvrdení, že bolo poskytnuté na základe zmluvy o pôžičke a žalovaný nevráti pôžičku v lehote splatnosti, avšak podľa názoru súdu nie je preukázaná existencia zmluvy o pôžičke a iný dôvod pôžičky nie je tvrdý, nie je zmenou skutkového stavu vymedzeného v žalobe, ak súd posúdi nárok žalobcu na zaplatenie požadovanej sumy podľa hmotno-právnych noriem upravujúcich nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia“.

2.2. Z vykonaného dokazovania bolo nesporné, že poskytla finančné plnenie žalovanému a nesprávna aplikácia § 140 CSP má za následok, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym zisteniam. Následne súd prvej inštancie nesprávne posúdil vec z právneho hľadiska, nakoľko ak mal za to, že zmluva o pôžičke neexistovala, mal vzniknutý vzťah posudzovať ako bezdôvodné obohatenie. Súd prvej inštancie v tomto smere právny názor odvolacieho súdu, vyslovený v zrušujúcom uznesení, nezohľadnil a opätovne uplatňovaný nárok posudzoval titulom zmluvy o pôžičke, a nie titulom bezdôvodného obohatenia.

2.3. Záverom poukazuje na skutočnosť, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku (bod 13. odôvodnenia) uvádza, že v danej veci bolo nevyhnutné podať návrh na zmenu žaloby, ku ktorej skutočnosti nedošlo, preto nie je dôvod na posudzovanie uplatňovaného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Následne však uvádza, že ak by aj došlo k návrhu na zmenu žaloby, takýto návrh by súd nepripustil s poukazom na sudcovskú koncentráciu konania podľa § 153 CSP. V nadväznosti na uvedené skutočnosti sa javí rozsudok súdu prvej inštancie ako arbitrárny. Navrhuje, aby odvolací súd rozhodol sám vo veci v súlade s ust. § 390 CSP.

3. K podanému odvolaniu žalobkyne sa žalovaný písomne nevyjadril.

4. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP) a po zistení, že odvolanie spĺňa odvolacie dôvody, viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) zopakoval dokazovanie na odvolacom pojednávaní (§ 384 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že neboli splnené podmienky ani na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil a žalobe vyhovel.

5. Predmetom konania bol nárok žalobkyne uplatnený na súde prvej inštancie dňa 26. 10. 2017 na zaplatenie voči žalovanému sumy 1.350 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy od 01. 08. 2017. Žalobkyňa v podanej žalobe, ako aj v priebehu konania, tvrdila, že so žalovaným uzatvorila ústnu zmluvu o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka, na základe ktorej požičala žalovanému v mesiaci február 2016 pôžičku v celkovej výške 1.350 eur, peňažné prostriedky poslala žalovanému prostredníctvom spoločnosti The Western Union Company, a to dňa 12. 02. 2016 vo výške 600 eur dňa 22. 02. 2016 vo výške 600 eur a dňa 26. 02. 2016 vo výške 150 eur. O poukázaní uvedených finančných prostriedkov na účet žalovaného predložila o jednotlivých príkazoch doklad o zaslaní peňažnej hotovosti spoločnosťou Western Union. V odvolacom konaní zobrala žalobu v časti o zaplatenie 50 eur späť, keď dôvodila tým, že v doklade zo dňa 26. 02. 2016 chybou v čítaní si uplatňovala sumu 150 eur, pričom zaslaná suma predstavovala sumu 100 eur. Žalovaného na

vrátenie pôžičky opakovane ústne a telefonicky, resp. písomne (cez sociálnu sieť) vyzývala za vrátenie pôžičky, avšak bezvýsledne. Napokon, žalovaného na vrátenie pôžičky vyzvala aj prostredníctvom svojho právneho zástupcu, a to listom zo dňa 24. 07. 2017, ktorú zásielku žalovaný prevzal 28. 07. 2017. Žalovaný v podanom odpore voči platobnému rozkazu potvrdil skutočnosť, že mu žalobkyňa uvádzané finančné čiastky zaslala prostredníctvom spoločnosti Western Union, avšak nesúhlasil, že titulom ústne uzatvorenej zmluvy o pôžičke. Tvrdil, že v tom čase bol so žalobkyňou v partnerskom zväzku a práve ona si od neho vypožičala 1.500 eur. Túto skutočnosť nevie preukázať, pretože jej to dával v hotovosti do rúk. Po skončení vzťahu so žalobkyňou ju poprosil, aby mu dlžnú sumu uhradila, s čím žalobkyňa súhlasila a dlžnú sumu mu uhradila po čiastkach prevodom cez Western Union. Na pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 10. 05. 2018 strany sporu zotrvali na svojich tvrdeniach, pričom súd prvej inštancie v zmysle § 181 ods. 2 CSP stranám sporu oznámil, že je sporné poskytnutie pôžičky žalobkyňou žalovanému a žaloba sa javí ako nedôvodná. Právny zástupca žalobkyne zotrval na svojich tvrdeniach, pričom poukázal na skutočnosť, že žalovaný nepopiera, že žalované finančné prostriedky od žalobkyne obdržal a v prípade, ak by súd dospel k záveru, že požičanie peňazí nebolo preukázané, navrhol žalobe vyhovieť titulom bezdôvodného obohatenia.

6. Odvolací súd v danej veci už rozhodoval uznesením zo dňa 14. marca 2019 č. k. 9Co/289/2018-89, ktorým zrušil predchádzajúci (prvý) rozsudok súdu prvej inštancie týkajúci sa zaplata sumy 1.300 eur s príslušenstvom, ako aj v súvisiacom výroku o náhrade trov konania, pričom uložil súdu prvej inštancie opätovne posúdiť uplatňovaný nárok žalobkyne a tento podriaďiť pod hmotno-právnu normu upravujúcu nárok z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Odvolací súd zaujal vo svojom uznesení ten právny názor, že v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno ohľadne ústne uzatvorenej zmluvy o pôžičke so žalovaným. Žalobkyňa v priebehu konania, tak pred súdom prvej inštancie, ako aj pred odvolacím súdom, navrhla v prípade, že súd posúdi predmetnú zmluvu o pôžičke za nepreukázanú, navrhla priznať žalovanú sumu titulom bezdôvodného obohatenia. Odvolací súd nesúhlasil s predchádzajúcim názorom súdu prvej inštancie, ktorý uviedol, že nemal dôvod skúmať opodstatnenosť pohľadávky z iného než uplatňovaného skutkového dôvodu. Odvolací súd vyslovil záver, že v zmysle § 140 CSP o zmenu skutkového stavu nepôjde vtedy, ak by došlo k zmene právneho dôvodu, ale bez zmeny v skutkovom stave. Keďže súd pozná právo, je vždy jeho vecou, aby tvrdený skutkový stav podriadil pod hmotno-právnu normu, ktorá tomuto skutkovému stavu zodpovedá.

7. Súd prvej inštancie vo veci rozhodol v poradí druhým rozsudkom, ktorým žalobu o zaplata 1.300 eur s príslušenstvom opätovne zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Dôvodil tým, že žalobkyňa skutkovo vymedzila uplatnený nárok žalobe ako nárok z pôžičky podľa § 657 OZ, avšak existenciu dohody strán sporu o pôžičke nepreukázala. Keď žalobkyňa nepodala návrh na zmenu žaloby v zmysle § 140 CSP, súd rozhodol o jej nároku tak, ako bol nepochybne vymedzený v žalobe, a preto jej nárok z tvrdenej zmluvy o pôžičke nemal preukázaný a žalobu zamietol. Súd prvej inštancie, napriek tomu, že bol v zmysle § 391 ods. 2 CSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, tento nerešpektoval.

8. Podľa § 140 odsek 1 CSP zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo.

8.1. Podľa § 140 odsek 2 CSP zmenou žaloby je podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe.

Za kvalitatívnu zmenu možno považovať rozšírenie žalobného návrhu (petitu). Žalobca teda požaduje viac ako žiadal v pôvodnom návrhu. Ku kvantitatívnej zmene žaloby môže dôjsť buď bez zmeny v skutkovom stave, alebo ako dôsledok zmeny skutkového stavu. Za kvantitatívnu zmenu žaloby je potrebné považovať aj návrh na zaviazanie žalovaných plniť solidárne namiesto pôvodného návrhu, aby plnili každú v konkrétnej časti.

Za kvalitatívnu zmenu možno považovať takú zmenu v žalobcovom návrhu, že žalobca žiada niečo iné, napr. namiesto vydania veci sa domáha zaplata (ak sa napr. v priebehu konania zistí, že došlo k zničeniu veci, namiesto žiadosti určiť vlastnícke právo sa domáha vypratania nehnuteľnosti). Aj v prípade kvalitatívnej zmeny môže dôjsť súčasne k zmene v skutkovom stave.

8.2. O zmenu v skutkovom stave však nepôjde vtedy, ak dôjde síce ku zmene právneho dôvodu (napr. nepôjde o zaplatenie dlžného nájomného, ale pre neplatnosť zmluvy o vydanie bezdôvodného obohatenia), ale bez zmeny v skutkovom stave. Je totiž vecou súdu, aby tvrdený skutkový stav podradil pod hmotno-právnu normu, ktorá tomuto skutkovému stavu zodpovedá (strana 516 Komentáru k CSP k §-u 140 - Števček, Ficová, Baricová a spol.).

8.3. Odvolací súd zotrváva na predchádzajúcom svojom právnom názore, že zmena právnej kvalifikácie nie je zmenou žaloby. O zmene žaloby v prejednávanej veci by bolo možné uvažovať vtedy, ak by žalobkyňa naďalej trvala na plnení zo zmluvy o pôžičke, uzatvorenie ktorej medzi stranami sporu však nebolo preukázané. Pokiaľ žalobkyňa v priebehu celého konania uplatňovala svoj nárok z rovnakých skutkových tvrdení a zároveň uviedla, že pokiaľ súd bude mať za to, že zmluva o pôžičke nebola platne dojednaná a domáha sa svojho nároku z titulu bezdôvodného obohatenia, bolo povinnosťou súdu prvej inštancie zaoberať sa uplatneným nárokom z titulu bezdôvodného obohatenia. Pokiaľ súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, dospeli k záveru, že uzatvorená zmluva o pôžičke medzi stranami sporu nebola preukázaná, mal podradiť nárok žalobkyne pod hmotno-právnu normu, ktorá zodpovedá skutkovému stavu a právne posúdenie ktorého navrhovala aj samotná žalobkyňa.

9. Podľa § 451 odsek 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

9.1. Podľa § 451 odsek 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu.

9.2. Právny vzťah bezdôvodného obohatenia je samostatným záväzkovým právnym vzťahom, ktorý vznikne v dôsledku porušenia iného právneho vzťahu (napr. plnenie z neplatnej zmluvy, pri ktorej dôvod na plnenie vôbec nevznikol) alebo na základe určitej právnej skutočnosti (bezdôvodné obohatenie získané z nepoctivých zdrojov). Posúdenie, či došlo ku vzniku právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia, závisí od splnenia znakov skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy (§ 451 ods. 1 a 2 OZ).

9.3. Záväzkový právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikne za splnenia určitých predpokladov:

- a) vznik bezdôvodného obohatenia objektívne merateľného v peňažných jednotkách na strane určitej osoby (obohatený),
- b) k získaniu majetkového prospechu na strane obohateného došlo na základe právnych skutočností, ktoré sú výslovne uvedené v zákone (§ 451 ods. 2 a § 454 OZ),
- c) vznik majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, ktorá postihuje inú určitú osobu (oprávneného), pričom táto majetková ujma zodpovedá zmienenému bezdôvodnému obohateniu na strane obohateného,
- d) nejde o prípad bezdôvodného obohatenia, keď zákon napriek majetkovému prospechu vznik bezdôvodného obohatenia výslovne neustanovuje.

9.4. Pri naplnení uvedených znakov vzniká v rámci záväzkového právneho vzťahu bezdôvodného obohatenia povinnému subjektu (obohatenému) povinnosť vydať to, o čo sa bezdôvodne obohatil, a právo toho, na koho úkor k obohateniu došlo (oprávnenému), požadovať vydanie tohto plnenia (§ 456 OZ).

9.5. V prípade, keď o bezdôvodnom obohatení rozhoduje súd, ten má vo svojom rozhodnutí náležite zdôvodniť, prečo považuje vzťah vzniknutý medzi účastníkmi za vzťah bezdôvodného obohatenia, a pritom aj uviesť, pod ktorý z prípadov uvedených v § 451 ods. 2 a § 454 OZ zahrňuje posudzovaný prípad (či ide o plnenie bez právneho dôvodu, či o plnenie z neplatnej zmluvy, či o plnenie za toho, kto podľa práva mal plniť sám a či napokon o prospech získaný z nepoctivých zdrojov). Za nedostatočné možno považovať prípady, ak súd v odôvodnení svojho rozhodnutia cituje iba § 456 OZ alebo § 457 OZ, pretože tieto ustanovenia určujú už iba dôsledky vznikajúce z bezdôvodného obohatenia; existenciu tohto obohatenia však treba konštatovať s poukazom na ustanovenia § 451 ods. 2 a § 454 OZ.

9.6. O prvý konkrétny prípad bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 2 OZ ide vtedy, ak sa niekomu poskytlo plnenie bez právneho dôvodu (*conditio indebiti*). Ide o prípady, keď právny dôvod, ktorý by zakladal právo na plnenie (niečo dať, niečo vykonať v prospech inej osoby), neexistoval od začiatku.

Plnenie môže spočívať v to, že sa poskytla nejaká vec (peniaze), postúpila pohľadávka, zriadilo právo, vykonala nejaká práca, atď. bez toho, aby na to existoval právny titul (napr. zmluva).

9.7. Na posúdenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením z neplatného právneho úkonu má otázka platnosti zmluvy význam len vtedy, ak bolo plnenie na základe zmluvy skutočne poskytnuté. Pokiaľ však poskytnutým plnením nebolo plnenie záväzku zo zmluvy, nemôže ani v prípade jej neplatnosti ísť o plnenie prijaté na základe neplatného právneho úkonu (rozsudok NS ČR z 11. 04. 2001 sp. zn. 33 Cdo 1924/1999).

10. V konaní bolo nesporne preukázané, že žalobkyňa tromi platbami a to prostredníctvom Western Union poukázala žalovanému dňa 12. 02. 2016 sumu 600 eur, dňa 22. 02. 2016 sumu 600 eur a dňa 26. 02. 2016 sumu 100 eur. Túto skutočnosť nerozporoval ani žalovaný. Žalobkyňa tvrdila, že so žalovaným uzatvorila ústnu zmluvu o pôžičke, ktorú jej žalovaný v lehote splatnosti nevrátil. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že vzhľadom na popretie uzatvorenia zmluvy o pôžičke žalovaným, žalobkyňa nepreukázala existenciu dohody strán sporu o pôžičke.

10.1. Žalovaný sa v konaní bránil, že so žalobkyňou chodievali spolu von, dalo by sa povedať, že skoro spolu chodili, a práve žalobkyňa si vypožičala od neho 1.500 eur. Dával jej to v hotovosti do rúk, a nie prevodom. Nevnímal to ako pôžičku, ale ako partnerskú výpomoc. Po skončení vzťahu žalobkyňu požiadal, aby mu dlžnú sumu uhradila. Tvrdil, že žalobkyňa mu dlžnú sumu uhrádzala po čiastkach prevodom cez Western Union. Pokiaľ žalobkyňa poukazoval na predloženú komunikáciu cez aplikáciu Messenger, k tomu uviedol, že niečo z týchto správ je pravda, ale niektoré správy sú zmanipulované a dodatočne dopísané.

10.2. Za takto zisteného skutkového stavu bolo úlohou súdu tvrdený skutkový stav podradiť pod hmotnoprávnu normu upravujúcu návrh z titulu bezdôvodného obohatenia, čo napokon navrhovala aj samotná žalobkyňa.

11. Dôkazné bremeno možno charakterizovať ako procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania, pokiaľ je určovaný výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka nie je preukázané ani na základe navrhnutých dôkazov, ani na základe dôkazov, ktoré súd vykonal bez návrhu, je pre účastníka nepriaznivé rozhodnutie. Žalobca musí preukázať skutočnosť, na základe ktorých mu je právo patriť. „Dôkazné bremeno“ týkajúce sa skutočnosti leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky, ide teda o toho účastníka, ktorý existenciu takýchto skutočností tvrdí (II. ÚS 38/2015). Posúdenie dôkazného bremena je súčasťou zisťovania skutkového stavu a hodnotenia dôkazov (II. ÚS 400/09), avšak zahŕňa aj aplikáciu a interpretáciu hypotézy hmotno-právnej normy, od ktorej sa odvíja rozloženie dôkazného bremena.

11.1. V danej veci žalobkyňa preukázala svoje tvrdenie o poskytnutí finančných prostriedkov žalovanému, a to dokladmi o uhradení prostredníctvom spoločnosti Western Union Company, kedy dňa 12. 02. 2016 zaslala žalovanému na účet sumu 600 eur, dňa 22. 02. 2016 sumu 600 eur a dňa 26. 02. 2016 sumu 100 eur. Skutočnosť, že uvedené prostriedky boli zaslané žalovanému, keďže žalovaný túto skutočnosť nepoprel, nebola sporná. Pokiaľ však žalovaný tvrdil, že on poskytol žalobkyňi pôžičku, resp. jej finančne vypomáhal a žalobkyňa mu práve týmto spôsobom vrátila výpomoc po čiastkach, tieto tvrdenia žalovaný v konaní nepreukázal. Žalovaný neponúkol súdu dôkaz o tom, že žalobkyňi poskytol finančné prostriedky, resp. jej finančne vypomáhal, na podporu svojich tvrdení nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie. Sám uviedol, že uvedené prostriedky jej mal dávať do rúk a o poskytnutí finančnej výpomoci žalobkyňi žiaden papier nespísali.

11.2. Za danej situácie bolo potrebné vyhodnotiť dôkaznú situáciu tak, že žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno a preukázala, že žalovanému zaslala tromi splátkami žalovanú sumu vo výške 1.300 eur. Keďže žalobkyňi sa nepodarilo preukázať, že plnila žalovanému titulom zmluvy o pôžičke, ale je nesporné, že plnila a na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie, ktoré je povinný vydať. Žalobkyňa žalovanému plnila nie zo zmluvy o pôžičke, pretože uzatvorenie, resp. existencia zmluvy o pôžičke so žalovaným sa jej nepodarila v konaní preukázať, jej plnenie v prospech žalovaného je potrebné podradiť podľa § 451 ods. 2 OZ ako majetkový prospech žalovanej plnením bez právneho dôvodu.

Z uvedených dôvodov preto odvolací súd považoval žalobu žalobkyne za dôvodnú, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni titulom bezdôvodného obohatenia sumu 1.300 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy od 01. 08. 2017 (úrok z omeškania si žalobkyňa uplatňovala od 1. dňa v mesiaci nasledujúcom po doručení výzvy žalovanému na plnenie) do zaplatenia, a to v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Úrok z omeškania odvolací súd priznal žalobkyni od prvého dňa nasledujúceho mesiaca po tom, čo žalovaného vyzvala na vrátenie dlžnej sumy.

12. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP tak, že žalobkyni vo vzťahu k žalovanému vznikol nárok na náhradu trov konania v rozsahu 92,6%, keď neúspech žalobkyne bol v rozsahu 50 €, v ktorej časti súd konanie zastavil, a toto zastavenie zavinila žalobkyňa.

Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).